

שופרות AND זכרונות, מלכיות

The central prayer of ראש השנה is undoubtedly the שמונה עשרה that is recited as part of תפלת מוסף. It is there that we find the additional three ברכות of מלכיות, זכרונות and שופרות and it is during the repetition of those ברכות that we fulfill the original and primary obligation of תקיעת שופר, the sounding of the Shofar. The source for adding those three ברכות and for sounding the שופר after reciting each ברכה is the following:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ה'—סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמהן ואינו תוקע קדושת היום ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים דברי רבי יוחנן בן נורי אמר ליה רבי עקיבא אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים:

Translation: Mishnah. The order of the Brachos in the Mussaf Shemona Esrei is as follows: the leader says the Bracha of the patriarchs, that of mightiness and that of the sanctification of the name and includes Malchiyos, the kingship-verses, with them and does not sound the Shofar. He then says the Bracha of the sanctification of the day and sounds the Shofar; Zichronos, the remembrance-verses and sounds the Shofar, and Shofaros, the shofar-verses and sounds the Shofar; and he then says the Bracha of Avoda, the temple service, the one of thanksgiving and the Bracha of the Kobanim. That represents the view of Rabbi Yochanan ben Nuri. Said Rabbi Akiva to him: if he does not sound the Shofar for the kingship-verses, then why does he say the kingship-verses? Therefore the rule is as follows: he says the Bracha of the patriarchs and of the mightiness and of the sanctification of the name, and says the kingship-verses in the Bracha that includes the sanctification of the day and sounds the Shofar; then he says the remembrance-verses and sounds the Shofar, and the Shofar-verses and sounds the Shofar. Then he says the Bracha for the temple service, the thanksgiving Bracha and the Bracha that contains the blessing of the Kobanim.

What was the content of the ברכות of מלכיות, זכרונות and שופרות?

משנה מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ו'—אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה שופרות. רבי יוחנן בן נורי אומר אם אמר שלש שלש מכולן יצא. אין מזכירין זכרון מלכות ושופר של פורענות. מתחיל בתורה ומשלים בנביא. רבי יוסי אומר אם השלים בתורה יצא:

Translation: Mishnah. No fewer than ten verses containing references to G-d's kingship should be recited; not fewer than ten verses containing references to G-d remembering and extending compassion and no fewer than ten verses containing references to the giving of the Torah and the future redemption that include mention of the Shofar being sounded. Rabbi Yochanon Ben Nuri says: If the prayer leader says three from each group, he has fulfilled his obligation. Verses that contain references to kingship, remembrance and the Shofar but also refer to punishment should not be recited. It is proper to begin with the verses culled from

the Torah and conclude with verses taken from the Prophets. Rabbi Yosse said: if one concludes with the verses from the Torah, he has fulfilled his obligation.

Initially, the פסוקים recited as part of the ברכות of מלכויות, זכרונות and שופרות were not fixed. In other words, the one reciting the ברכות would choose on his own which פסוקים to recite. What criteria would the person use to choose פסוקים? Zev Yavets (Wolf Jawitz) on page 31-32 of his book: מקור הברכות, Berlin, 1910, describes the theme of the פסוקים as follows:

- ומלכויות הן פסוקים שנזכרה בהם מלכות שמים;
- זכרונות, כלומר פסוקים שנזכר בהם זכירת רחמים שהקדוש ברוך הוא זוכר את בריותיו;
- שופרות, כלומר פסוקים של מתן תורה ושל גאולה עתידה ושל שירות ותשבחות שנזכר בהן לשון שופר ותרועה.

Translation: The verses of kingship are those verses in which references to the Kingdom Of G-d are found. The verses of remembrance are those verses which include references to G-d remembering with compassion when G-d remembers His creations. The verses of Shofaros are those verses in which are found references to the giving of the Torah, of the ultimate redemption and of songs of praise in which the sound of the Shofar plays a role.

The first משנה above does not limit the recital of the additional ברכות of מלכויות, זכרונות and שופרות to תפלת מוסף on ראש השנה. That omission led Professor Zev Safrai to claim in his פירוש ספראי to the משנה that the additional ברכות of מלכויות, זכרונות and שופרות were added to all the תפילות of ראש השנה. תקיעת שופר, however, was limited to תפלת מוסף on ראש השנה based on the following משנה:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ז'—העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה השני מתקיע ובשעת ההלל ראשון מקרא את ההלל.

Translation: Mishnah. The one who leads the Mussaf service on the holiday of Rosh Hashonah must sound the Shofar. On those days on which Hallel is recited, the one who leads the Shacharis service must recite it.

The first משנה above is noteworthy for additional omissions. It fails to provide the wording of the התימות הברכה for the ברכות of זכרונות¹ and שופרות and it fails to provide a calculation of the total number (nine) of ברכות that constitute the עשרה. An argument is being made here that at the time this משנה was authored a group of פסוקים constituted a ברכה and it was not necessary to close with a concluding ברכה. When you contrast the within משניות to a parallel set of משניות that deal with the שמונה עשרה of a תענית ציבור, public fast, the basis for the argument becomes apparent.

1. The התימת הברכה for the ברכה of מלכויות was tied to either the התימת הברכה of the ברכה of השם or קדושת קדושת היום.

להבין את התפלה

משנה מסכת תענית פרק ב' משנה ב'—עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש לו בנים וביתו ריקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ואומר לפניהם עשרים וארבעה ברכות שמונה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש:

Translation: Mishnah. When they stand up to pray, they place as leader an older man familiar with the prayers; someone who has children and whose house is empty of food, so that his heart is concentrated on his prayer. He recites for them twenty-four Brachos, the eighteen recited daily, to which he adds six.

משנה מסכת תענית פרק ב' משנה ג'—ואלו הן זכרונות ושופרות אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני אשא עיני אל ההרים וגו' ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחתייהן רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה בארץ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצרות ואומר הותמיהן:

Translation: Mishnah. These are the additional Brachos: Zichronos, Shofaros and these chapters of Tebillim: In my distress I called unto the lord; I will lift up my eyes unto the mountains etc.; Out of the depths have I called You O Lord; A prayer of the afflicted when he faints. Rabbi Judah says: he need not recite the Zichronos and Shofaros Brachos but instead he should recite the following scriptural passages: If there be in the land famine, if there be pestilence; The word of the Lord that came to Yirmiyahu concerning the droughts. In addition, he ends each of the additional six sections with its appropriate concluding Bracha.

משנה מסכת תענית פרק ב' משנה ד'—על הראשונה הוא אומר: מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' גואל ישראל.² על השניה הוא אומר: מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' זוכר הנשכחות. על השלישית הוא אומר: מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' שומע תרועה. על הרביעית הוא אומר: מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' שומע צעקה. על החמישית הוא אומר: מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' שומע תפלה. על הששית הוא אומר: מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' העונה בעת צרה. על השביעית הוא אומר: מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלם הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. ברוך אתה ה' המרחם על הארץ.

Translation: Mishnah. He concludes the first Bracha with: He who answered Avrohom on Mt. Moriah, He shall answer you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who redeems Israel. The second Bracha he concludes with: He who answered our fathers at the Red Sea, He shall answer you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who remembers all forgotten things. The third Bracha he concludes with: He who answered Yehoshua in Gilgal, He shall answer you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who listens to the blast of the trumpet. The fourth Bracha he concludes with: He who answered Samuel in Mizpah, He shall answer

2. Although this ברכה is presented as an additional ברכה, it is the standard ברכה of גואל ישראל which is a part of the daily שמונה עשרה. The wording contained herein is an addition to the standard ברכה.

you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who hearkens to cries. The fifth Bracha he concludes with: 'He who answered Eliyahu on Mt. Carmel, He shall answer you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who hearkens unto prayer. The sixth Bracha he concludes with: 'He who answered Yonah in the belly of the fish, He shall answer you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who answers in time of trouble. The seventh he concludes with: 'He who answered David and Solomon his son in Jerusalem, He shall answer you and hearken this day to the voice of your cry. Blessed are You O Lord who has mercy upon the land.

In these משניות, we once again hear about the ברכות of זכרונות and שופרות. However, in the case of a תענית ציבור, we are provided with the two bits of information that were withheld from us in the משניות that dealt with the שמונה עשרה of ראש השנה; i.e. that the number of ברכות in עשרה עשרה on a תענית ציבור totalled 24 and the wording of the התימות הברכה is provided by the second opinion in the משנה. According to the first opinion in the משנה the content of the ברכות of זכרונות and שופרות on a תענית ציבור was as follows:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת תענית פרק ב' – זכרונות ושופרות – כל הפסוקים כמו שאומרים בראש השנה.

Translation: The same verses that are recited as the Brachos of Zichronos and Shofaros on Rosh Hashonah.

That the first opinion as to what constituted the ברכות of זכרונות ושופרות on a תענית ציבור did not include התימות הברכות is supported by the following:

תפארת ישראל – יכין מסכת תענית פרק ב' – כז) חותמיהן. נראה לי שדברי רבי יהודה הוא, והכי קאמר אבל אומר חותמיהן של זכרונות ושופרות, שבפרשה שבמלכים חותם בברכת זכרונות, ובפרשה שבירמיה חותם בברכת שופרות.

Translation: It appears to me that the words: and their Bracha endings relate solely to the opinion of Rabbi Yehudah. This is what Rabbi Yehudah was saying: he ends with the Bracha ending of the Bracha of Zichronos and the Bracha of Shofaros. The verses that are taken from the Book of Kings end with the Bracha of Zichronos and the verses taken from the book of Yirmiyahu end with the Bracha of Shofaros.

פסוקים provides a more detailed description of those תפארת ישראל:

תפארת ישראל – יכין מסכת תענית פרק ב' – כה) רעב כי יהיה. מלכים א' ח' מפסוק ל"ה עד פסוק מ"א, זה אומר תחת זכרונות.
(כו) דברי הבערות. ירמיה י"ד עד פסוק י', זה אומר תחת שופרות.

Translation: Instead of the verses that are recited on Rosh Hashonah as part of the Bracha of Zichronos, he should recite the verses from Kings 1, 8, 35-41. Instead of the verses that are recited on Rosh Hashonah in the Bracha of Shofaros, he should recite the verses from Yirmiyahu 14, 1-10.

What were the התימות הברכה for the the ברכות of זכרונות ושופרות on a תענית ציבור?

להבין את התפלה

רש"י מסכת תענית דף טו' עמ' א'—על הזכרונות הוא אומר זוכר הנשכחות ועל השופרות שומע תרועה.

Translation: On a fast day, the concluding Bracha of the Bracha of Zichronos was Zochair Ha'Nishkachos -who remembers that which has been forgotten and the concluding Bracha of the Bracha of Shofaros was Shomai'Ab Teruah-who listens to the sound of the Shofar.

The current ראש השנה on זכרונות ושופרות ברכות of חתימות הברכה for the are as follows:

זכרונות—זוכר הברית; שופרות— שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים.

Neither of the ברכות that we recite today as the חתימות הברכה for the ברכות of זכרונות appear in the סדר רב תלמוד. They appear for the first time in ראש השנה on ושופרות עמרם גאון. The absence of those ברכות from the תלמוד supports our argument that the ברכות of זכרונות ושופרות initially consisted exclusively of פסוקים and did not include חתימת הברכה.

The practice of inserting פסוקים into prayers that were added to שמונה עשרה was not unusual as part of מנהג ארץ ישראל. The תלמוד ירושלמי provides several examples: תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת תענית פרק ב' דף סה' טור ג' /ה"ב—ר' זעורה בשם רבי ירמיה יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע. והיכן הוא אומרה? בין גואל ישראל לרופא חולים. ומה הוא אומר? ענינו י— ענינו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו ואל תסתר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתנו כי אתה י—א—ל הנון ורחום עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צוקה (תהלים קז, ו') ויצעקו אל י—י בצר להם ממצוקותיהם יוציאם. בא"י העונה בעת צרה.

Translation: Rabbi Zeira in the name of Rabbi Yirmiya said: on a public fast day, an individual must refer to the special nature of the day within Shemona Esrei. Where within Shemona Esrei should he do that? Between the Brachos of Go'Ail Yisroel and Rofaib Cholim. What should he add: Answer us G-d, answer us at this time because we are in the midst of great troubles. Do not conceal Yourself from us and do not ignore our supplications. We turn to You because You are G-d of compassion who responds in times of difficulty and who rescues in times of trouble (Tehillim 107, 6): They cried out to G-d and He saved them from their difficulties. Baruch Ata Hashem who answers in times of trouble.

The current version of ענינו that is recited on public fast days does not include the verse from תהלים קז, ו' (נוסח אשכנז in נחם) רחם. The second example involves the recital of תשעה באב on:

תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת תענית פרק ב' דף סה' טור ג' /ה"ב—רבי אחא בר יצחק בשם רבי חונה רובה דציפורין: יחיד בתשעה באב צריך להזכיר מעין המאורע; ומהו? אומר רחם י—א—להינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך

ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה ההרוסה השוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה בכף עריצים ויבלעוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים כי לישראל עמך נתתה באהבה לנחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש החרבתה ובאש אתה עתיד לבנותה כאמור (זכריה ב', ט') ואני אהיה לה נאם י-י חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה.

Translation: Rabbi Echa son of Yitzchok in the name of Rabbi Chona Rubah of Tzipporin: on Tisha B'Av an individual must refer to the special nature of the day within Shemona Esrei. What should he say? Have pity G-d, our G-d, with Your great compassion and with Your trusted goodness, on us, on the Jewish People, Your nation; on Yerushalayim, Your City and on Zion, Your place where You rest Your presence and on the mournful city that has been destroyed and has been left deserted that is in the hands of foreigners; which is being downtrodden by the heels of the tyrants and engulfed by legions and which idolators have desecrated. Yerushalayim was given in love to the Jewish People as an inheritance and to the descendants of the Jewish People as a heritage but You allowed it to be destroyed by fire; yet it is through fire that it will be one day rebuilt, as it is written (Zecharya 2, 9): And I will be for it, declared G-d, a wall of fire that surrounds Yerushalayim and I will then rest My Honor within it.

We currently still include the verse from זכריה ב', ט' in our prayer of נחם. Perhaps the most intriguing example of a prayer that includes a פסוק found in the תלמוד ירושלמי is a version of הַבִּינֵנו, the abbreviated form of שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה, said by those who are not in a position to recite the complete עֶשְׂרֵה:

תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת ברכות פרק ד דף ה טור א /ה"ג-שלח לר' נחום גבי רבי ינאי ביר' ישמעאל; אמ' ליה: אי זו היא מעין שבע מעין שמונה עשרה דשמואל אמר ליה הביננו רצה תשובתינו סלח לנו גואלינו רפא חליינו ברך שנותינו. אמר רבי חגיי אם היו גשמים אומרים גשמי ברכה; אם היו טללים אומ' בטללי ברכה; כי מפוזרים אתה מקבץ ותועים עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ירך וישמחו כל חוסי בך בבניין עירך ובחידוש בית מקדשך ובצמח דוד עבדך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור (ישעיה סה', כד') והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברי' ואני אשמע בא"י שומע תפילה, ואו' שלש ברכות ראשונות ושלש אחרונות ואומ' (תהלים כח', ו') ברוך ה' כי שמע קול תחנוני.

Translation: A question was sent to Rabbi Nachum concerning what Rabbi Yannai son of Rabbi Yishmael said: what are the words of the abbreviated form of Shemona Esrei? He answered: Provide us with wisdom, welcome our repentance, forgive us Our redeemer, heal our illnesses and bless our years. Rabbi Chanya said: if it is the rainy season, add: with rains of blessing; if it is not the rainy season, say: with dew of blessing; because we are scattered, gather us together; those who deviate from Your ways, judge, and against the evil ones You should raise Your hand; all those who rely on You will rejoice in the rebuilding of Your city and with the renewal of the Beis Hamikdash and with the rebirth of the Davidic Monarchy because even before we cry out to You, You have already responded, as it is written (Yeshayahu 65, 24): Even before they call out, I will respond; while they are still asking, I will have already heeded. Baruch Ata Hashem Sho'Mei'Ah Tefila. And he must recite the first three Brachos of Shemona Esrei and the last three Brachos of Shemona Esrei and he adds (Tehilim 28, 6): Blessed is G-d who heeded to the sound of my supplications.

להבין את התפלה

הבינו is an abbreviated form of שמונה עשרה. Therefore its wording mimics the wording found in the daily שמונה עשרה. That verses were included in the abbreviated form of שמונה עשרה found in the תלמוד ירושלמי is significant because it reflects that verses may have been part of the standard שמונה עשרה at the time that the abbreviated form of שמונה עשרה found there was composed. Contrast that version of שמונה עשרה to our current version of שמונה עשרה. Our current version of שמונה עשרה fails to include even one פסוק from תנ"ך. Can we conclude that the פסוקים once found in the daily שמונה עשרה were removed? In support of that possibility is the fact in חזרת הש"ץ, the repetition of שמונה עשרה, we add פסוקים; i.e. in קדושה and in reciting ברכת כהנים. שמונה עשרה on ראש השנה and the 24 ברכות of שמונה עשרה on a ציבור, both of which are centered are פסוקים, provide further evidence that every version of שמונה עשרה at one time may have included פסוקים. Why would הז"ל have removed the פסוקים from the daily שמונה עשרה? Our earliest source for the complete text of the daily שמונה עשרה is סדר רב עמרם גאון. The סדר dates back to the mid-800's CE. By that time the Karaite movement was already posing a formidable threat to Rabbinic Judaism. In reaction, our Sages may have removed the פסוקים from the daily שמונה עשרה so as to not provide any support to the theology of the Karaite movement. A similar concern, one for תרעומת המינין, the insinuations of the apostates, caused our Sages to remove the recital of the עשרת הדברות, the Ten Commandments, from the daily תפילות (מסכת ברכות דף 'א, יב', עמ' א').

Let us conclude with a prayer that the תלמוד ירושלמי provides for the שליח ציבור to recite before beginning his task. It too includes a פסוק:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ד' – רבי פינחס ר' לוי ר' יוחנן בשם מנחם דגלייא זה שעובר לפני התיבה אין אומר לו בוא והתפלל אלא בוא וקרב עשה קרבנינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו פיים בעדינו. אחרים אמרי: צורכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה אלא יהי רצון מלפניך ה' א-להינו וא-להי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה (תהלים כח, ו') ברוך ה' כי שמעת קול תחנוני בא"י שומע תפלה.

Translation: Rabbi Pinchas, Rabbi Levy, Rabbi Yochonon in the name of Menachem of Gallia: he who steps forward to act as prayer leader should not be invited to do so by being told: go and pray. Instead, say to him: come and offer; bring forth your sacrifice; plead for our needs; undertake our battle; entreat for us. Others suggest that the prayer leader say: the needs of Your People, the Jewish People, are great but their ability is limited-may it be Your will G-d, our G-d, the G-d of our forefathers, that You provide every living being with what it needs and every creature its sustenance (Tehillim 28, 6) Blessed is G-d who heeded to the sounds of my supplications. Baruch Ata Hashem Sho'Mei'Ah Tefila.